

Reactie LOC Jeugd op het wetsvoorstel

Vraag 1: Wilt u reageren op het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen'? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een document te uploaden.

Cultuurverandering

LOC Jeugd wil dat kinderen, jongeren en ouders die met jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering te maken krijgen, gehoord, gezien en geholpen worden. Dat zij de zorg en ondersteuning die zij krijgen, ervaren als helpend aan hun ontwikkeling en persoonlijke situatie. En dat zij kunnen meebeslissen en zoveel mogelijk invloed houden op hun eigen leven. Vanuit deze visie, onze droom, reageren wij op het wetsvoorstel.

LOC Jeugd signaleert dat de jeugdhulp is georganiseerd vanuit een grote aandacht voor de systemen en regelgeving. Dit leidt tot problemen: de hulp sluit niet goed aan bij wat gezinnen nodig hebben, er wordt onvoldoende samengewerkt om hulp te bieden aan gezinnen met meervoudige problematiek, er zijn wachtlijsten, veel kinderen, jongeren en ouders zijn ontevreden over de hulp die zij krijgen. Het systeem van jeugdhulp sluit niet aan op wat nodig is. Het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' past het systeem aan en moet zorgen voor verbeteringen. Wij hebben grote twijfels of de voorgestelde wetswijziging tot een wezenlijke verandering leidt. Tot nu toe is de ervaring dat het alleen veranderen van systemen niet leidt tot de gewenste veranderingen. Het is nodig om naast een wetswijziging aan verandering van de cultuur te werken.

Namelijk door werkelijk uit te gaan van de waarden van kinderen, jongeren en ouders. En steeds te onderzoeken wat hun leven betekenisvol maakt. Waardevolle jeugdhulp is hulp die aansluit op het persoonlijk leven en ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen, jongeren en ouders. Waardevolle jeugdhulp ondersteunt kinderen, jongeren en ouders ook om zoveel als mogelijk de regie over hun leven te behouden.

LOC wil graag een actieve bijdrage leveren aan de gewenste cultuurverandering. Door samen met alle betrokkenen bij de jeugdzorg te werken aan een gemeenschappelijke droom. Over de grenzen van wetten en systemen heen. Dus zowel bij wat we nu jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering noemen. In andere sectoren hebben we de ervaring dat dat kan leiden tot de gewenste veranderingen. Graag zetten wij onze expertise in om dat ook in de jeugdzorg te bereiken.

Zeggenschap en medezeggenschap

Het betekent ook dat kinderen, jongeren en ouders invloed en zeggenschap moeten hebben op de directe hulp en beslissingen die worden genomen.

Wettelijk is invloed op hoe de hulpverlening is georganiseerd, op het beleid van organisaties, geregeld. Onder andere in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) via cliëntenraden. Maar belangrijker dan de wet is of kinderen, jongeren en ouders in de praktijk daadwerkelijk invloed hebben op het beleid. We zien dat dat in de praktijk vaak niet het geval is. Ook hier zijn aanvullende activiteiten nodig die gericht zijn op een cultuurverandering. En er moet controle zijn of de medezeggenschap in de praktijk goed werkt.

In het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' is het recht op invloed ook opgenomen. In de Memorie van Toelichting staat dat jeugdigen, ouders en professionals op verschillende momenten en in verschillende fasen betrokken zijn bij het opstellen van de regiovisie door samenwerkende gemeenten. Kinderen, jongeren en ouders (ervaringsdeskundigen) hebben een adviserende rol en zijn betrokken bij periodieke evaluaties (MvT, pag 12). We zijn benieuwd naar hoe regio's dit recht op invloed organiseren. Op welke manier krijgen kinderen, jongeren en ouders de gelegenheid tot inspraak en advies en hoe wordt aan hen teruggekoppeld wat er met het advies is gedaan?

Maar het is niet voldoende. De regio's kennen geen democratische controle omdat zij tussen de gemeente en de provincie in hangen. Wij stellen daarom voor te onderzoeken hoe kinderen, jongeren en ouders een maatschappelijke toetsing kunnen uitvoeren. Zodat zij kunnen aangeven of de geboden jeugdzorg ook daadwerkelijk bijdraagt aan een beter leven voor kinderen, jongeren en ouders. LOC heeft hier al ideeën over ontwikkeld en wil graag bijdragen aan deze nieuwe vorm van maatschappelijke controle op effectiviteit en doelmatigheid van de jeugdzorg.

Vraag 2: De Jeugdregio zal regionaal te organiseren zorg voor jeugdigen inkopen en bovenregionaal afstemmen. Welke taken zou u nog meer willen neerleggen bij de Jeugdregio? Bijvoorbeeld: betaling voor door de Jeugdregio ingekochte zorg voor jeugdigen (en de daaraan voorafgaande formele controle), contractmanagement, materiële controle, fraudebestrijding, ontvangst van informatie die voor de inkoop of het contractmanagement van belang is.

Voor kinderen, jongeren en ouders is het wijkteam het eerste aanspreekpunt als je een beroep wil doen op zorg of ondersteuning. Het wijkteam is ook de toegang tot specialistische zorg. Met het wetsvoorstel verandert het systeem: specialistische hulp wordt regionaal en/of bovenregionaal ingekocht en georganiseerd. Dit heeft gevolgen voor de samenwerking tussen wijkteams en aanbieders van specialistische zorg.

Complexe regels en procedures zorgen ervoor dat het niet altijd lukt om te doen wat echt nodig is, om maatwerk te bieden. De hulpvraag moet centraal staan bij het organiseren van hulp en bij de taakverdeling tussen lokaal, regionaal en bovenregionaal. Kinderen, jongeren en ouders kunnen vanuit hun ervaring meepraten over wat een taakverdeling tussen lokale en (boven)regionale organisaties voor hen betekent.

Een systeemverandering zorgt voor vragen. Bij wie kun je straks nog terecht met een hulpvraag? Wie organiseert de hulp aan kinderen, jongeren en ouders die te maken hebben met meervoudige problematiek? Hoe wordt er samengewerkt tussen lokale wijkteams en (boven)regionale aanbieders voor specialistische zorg? En hoe wordt er samengewerkt tussen de wijkteams, de organisaties binnen de veiligheidsketen (Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdbescherming) en specialistische zorgaanbieders? Wie betaalt de hulp? Bij wie kun je terecht als er niet goed wordt samengewerkt?

Veel vragen waarover kinderen, jongeren, ouders (via jongerenraden en cliëntenraden of ouderplatforms) graag meepraten en meebeslissen. En over geïnformeerd willen zijn!

Vraag 3: In een AMvB bakenen we nader af welke zorgvormen regionaal georganiseerd dienen te worden. We willen geen vaststaande lijst, omdat we verwachten dat zorg nog meer naar “zo thuis mogelijk” verandert. Welke criteria zijn bepalend hierbij en hoe zou u die wegen?

Een belangrijk criterium is dat zorg aansluit bij wensen en behoeften van kinderen, jongeren en ouders. Bij de invoering van de Jeugdwet was het uitgangspunt dat:

"Het gaat erom de hulp en ondersteuning in te zetten die 'zo licht mogelijk én zo zwaar als nodig' is en die 'zo vroeg mogelijk' en 'zo dichtbij mogelijk' wordt aangeboden. De hulp moet integraal zijn: dus de juiste hulp, op het juiste moment, op de juiste plek, met de juiste spelers (Nji, 2014)."

Hulp dichtbij, hulp waar kinderen, jongeren en ouders zelf voor kiezen en waar ze (zoveel als mogelijk) regie over hebben. Hulp die geboden wordt door hulpverleners die met elkaar samenwerken.

Door specialistische zorg regionaal of zelfs bovenregionaal te organiseren lijkt die zorg voor kinderen, jongeren en ouders verder weg te staan. Meepraten en meebeslissen, het voortdurend toetsen van merkbare verbetering (of geen verbetering) door kinderen, jongeren en ouders met jeugdhulpverlening draagt bij aan het afbakenen van zorgvormen die regionaal georganiseerd moeten worden.

Utrecht, 4 september 2020